

»Ufyldstgørende, misvisende eller vildledende medicinsk information«

Fra Nævnet for Medicinsk Informationsmateriale foreligger beretning for året 1999 med mange eksempler på overtrædelser af regler og samarbejdsaftaler fra medicinalindustriens side

Ib Sewerin

Nævnet for Medicinsk Informationsmateriale (NMI) har bestået siden 1973 og har til opgave at sikre medicinalpersoner, herunder også tandlæger, mod »ufyldestgørende, misvisende eller vildledende« informationsmateriale om lægemidler. Nævnet er nedsat af Lægemeddelindustriforeningen, og det kontrollerer på eget initiativ reklamer og annoncer der rettes mod medicinalpersoner, og det behandler klager fra enkeltpersoner, myndigheder og firmaer.

Nævnet består af op til fire personer (der alle »nyder almen anseelse«), og det skal sammensættes af 1) en uafhængig jurist, 2) en person med klinisk farmakologisk viden, 3) en læge (som ikke må have tilknytning til lægemiddelbranchen) og evt. et medlem fra lægemiddelbranchen. Formand for Nævnet i 1999 var professor, dr.jur. *Mogens Koktvedgaard*.

Et hovedgrundlag for Nævnets arbejde er en samarbejdsaftale som er indgået mellem Den Almindelige Danske Lægeforening, Medicinimportørforeningen og Foreningen af danske Medicinfabrikker.

Nævnet har myndighed til at uddele bøder i tilfælde af overtrædelser. Formelle fejl udløser bøder på 2.500-3.000 kr., men bøderne stiger i takt med forseelsens karakter, og der kan idømmes bøder på op til 200.000 kr. Hvis en virksomhed undlader at betale en pålagt bøde, påhviler det Lægemeddelindustriforeningen at inddrive bøden. Nævnet kan foranledige at grovere overtrædelser offentliggøres i fagdagspresen med angivelse af virksomhedernes navne, ligesom virksomheder der er grebet i overtrædelser omtales med navns nævnelse i Nævnets årsberetning.

Behandlede sager

Nævnet behandlede i 1999 2.901 trykte informationsenheder i form af brochurer, annoncer, lægebrev, mv. Af disse blev 187 enheder (6%) påtalt som værende i strid med samarbejdsaftalen.

Af de 2.901 informationsenheder vedrørte de fleste læge-

midler med virkning på centralnervesystemet (616), hjerte og kredsløb (567) og respirationsorganerne (490).

Desuden modtog Nævnet 1.039 anmeldelser af arrangementer i form af symposier, møder, rejser, mv. Af disse blev 81 (8%) påtalt af Nævnet.

Yderligere behandlede Nævnet 178 enkeltsager vedr. informationsmateriale om humanmedicin, hvoraf de 66 var indbragt af konkurrerende virksomheder.

I det følgende refereres fra Nævnets beretning for året 1999.

Mødearrangementer i udlandet

Arrangementer må kun afvikles i udlandet når de er lægefagligt begrundede og har specifik relevans for den målgruppe der inviteres til at deltage i arrangementerne. Valg af mødested skal ske under iagttagelse af praktiske, økonomiske og faglige hensyn. Der er i beretningsåret forekommet en del sager som Nævnet har måttet påtale.

Udlandsarrangementer der har til formål blot at give deltagerne viden om et givet lands sundhedssystem, at præsentere en virksomheds moderselskab eller at fremvise forskningsfaciliteter, vil sjældent være motiverede og er således i strid med samarbejdsaftalen.

En lokal lægeforening fik tilsagn om 33.000 kr. i sponsorstøtte fra en medicinalvirksomhed for at foretage en rejse til Budapest mhp. at studere det ungarske sundhedssystem. Nævnet fastslog at sponsorstøtten var ulovlig, da det ikke ansås for lægefagligt indikeret at bibringe danske læger et indblik i det ungarske sundhedssystem gennem en rejse til landet.

I en given sag om økonomisk støtte til en planlagt tur til Rom udtalte Nævnet således: »... er der ikke tale om et lægefagligt indikeret arrangement, der berettiger til sponsorstøtte fra medicinalindustrien ... hvor sponsoratet primært vil tjene til at nedbringe rejseomkostningerne til en udenlandsk destination, som efter Nævnets opfattelse ikke er sagligt begrundet som arrangementssted«.

En virksomhed inviterede 40 læger til et symposium i Berlin som strakte sig over 2½ dag. Der var i programmet kun fire timers foredrag, mens resten af opholdet omfattede sightseeing, revybesøg og middage. Nævnet påtalte arrangementet som klart i modstrid med samarbejdsaftalen.

Manglende og mangelfuld anmeldelse

Virksomhederne undlader (»glemmer«) ofte at anmelde arrangementer, sponsorater, gaveydelser mv.

I en anmeldelse af et symposium havde firmaet »glemt« at nævne det tilknyttede sociale arrangement, som bestod i underholdning med *Thomas Eje*.

Et særligt grelt eksempel omfattede invitation til et jubilæumsarrangement som fremstod så neutralt at det i første omgang opnåede Nævnets godkendelse. Der deltog ca. 250 læger i arrangementet. Senere viste det sig at den endelige invitation var påført en påtegning med teksten: »Socialt arrangement på herregård med galla-middag og underholdning. Ledsager velkommen for 500 kr. Kørselsgodtgørelse 700 kr.«.

Sagen udløste en af de største bøder i Nævnets historie.

Ikke-fagligt begrundede invitationer

Virksomhederne inviterer ofte til arrangementer hvis faglige motivering er uklar. I et lægefagligt arrangement indgik foredrag med en bjergbestiger og tidligere jægersoldat, hvis faglige relevans Nævnet ikke kunne acceptere.

En virksomhed inviterede læger til at deltage i køretekniske kurser på et køreteknisk anlæg. Og en virksomhed inviterede læger til kurser om »pinsepakken«. Kurser af denne karakter godkendes ikke af Nævnet, da de mangler lægefaglig relevans, hvilket er en forudsætning for at medicinalindustrien må yde tilskud.

I faglige og sociale arrangementer må udelukkende deltage læger (tandlæger, mfl.). Den arrangerende virksomhed må ikke afholde udgifter til ledsagerdeltagelse eller tilbyde ledsagere ydelser. Hvis deltagerne ønsker at medtage ledsager, må virksomheden kun medinddrage dem i den praktiske del af arrangementet (fælles rejse, hotelophold etc.), og under forudsætning af at deltageren fuldt dækker samtlige omkostninger ved ledsagerdeltagelsen.

Gaver, præmier mv.

Det er firmaerne forbudt i reklame- og salgsøjemed at tilbyde eller love præmier eller økonomiske fordele.

Nævnet påtalte i 1999 en sag hvor en medicinvirksomhed tilbød læger en videofilm. Nævnet statuerede at gaven var ulovlig, da den repræsenterede en almindelig spillefilm, som ikke var videnskabeligt anlagt og således ikke kunne hævdes at have lægelig relevans.

Illoyale og usaglige reklamer

Sammenlignende reklamer er lovlige, men ved brug af disse kræves at reklamen er korrekt og relevant, samt at den er loyal over for konkurrenternes produkter. Det skal nøje angives hvilke produkter der sammenlignes med, og sammenligning med ubestemte produkter, fx »andre« eller »konkurrerende produkter«, må ikke forekomme. De præparater som der sammenlignes med, skal være repræsentative, og der må ikke udelades enkeltprodukter af sammenligningen.

Nævnet har bl.a. påtalt reklamer hvor der eksempelvis ensidigt var fokuseret på forskelle vedr. en enkelt bivirkningstype, som stillede firmaets præparat gunstigt, mens man havde undladt omtale af andre bivirkninger, som var mindre gunstige for præparatet.

En ikke ualmindelig reklameform består i gengivelse af en sygehistorie eller udtalelser fra en patient, ikke sjældent ledsaget af et billede som skal illustrere patientens situation. Nævnet tager kraftigt afstand fra reklamer af denne art, som anses for usaglige og i strid med gældende regler om soberhed og anerkendte kodeks for god informationspraksis.

Lægers medvirken i reklamer

Nævnet har i en række tilfælde konstateret at læger og lægers udtalelser, dels frivilligt, dels ufrivilligt har været anvendt i markedsføringsmæssigt øjemed. I henhold til de lægeetiske regler må læger ikke reklamere for lægemidler, og de må ikke lade sig citere i reklamer. Firmaerne må tilsvarende ikke anvende lægers udsagn om givne præparater i annoncer og reklamer.

Deltagernes ansvar

Nævnet peger i sine afsluttende bemærkninger i beretningen på at der måske kunne være anledning til i højere grad at fokusere på deltageres ansvar. Nævnet har alene til opgave at kontrollere udbydere og har alene mulighed for at uddele påtaler og bøder rettet mod disse. Det er imidlertid klart at deltagerne i firmaarrangementerne i mange tilfælde ikke kan være uvidende om at de deltager i klart ulovlige arrangementer, og at de dermed er med til at underminere reglerne og handler imod Nævnet.

Statutter, instrukser, reglement samt samarbejdsaftale kan rekvireres hos

Nævnet for Medicinsk Informationsmateriale

Strødamvej 50 A

2100 København Ø

Tlf. 39 20 25 75